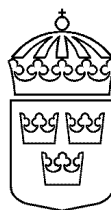

Protokoll
1995/96:50

Riksdagens protokoll 1995/96:50

Tisdagen den 6 februari

Kl. 14.00 – 15.28

1 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Andreas Carlgren* (c) avsagt sig uppdraget att vara suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till socialförsäkringsutskottet och konstitutionsutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att på grund av uppkomna vakanser hade Centerns riksdagsgrupp anmält,

dels Karin Israelsson som suppleant i socialförsäkringsutskottet efter Andreas Carlgren,

dels som suppleant i konstitutionsutskottet under Birgitta Hambræus ledighet hennes ersättare Kenneth Johansson.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Karin Israelsson (c)

suppleant i konstitutionsutskottet

Kenneth Johansson (c)

3 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 30 och 31 januari.

4 § Ledighet

Tredje vice talmannen meddelade att *Fredrik Reinfeldt* (m) ansökt om föräldraledighet under tiden den 1 mars – 31 mars.

Kammaren biföll denna ansökan.

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Tredje vice talmannen meddelade att *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) skulle tjänstgöra som ersättare för Fredrik Reinfeldt.

5 § Meddelande om kammarens sammanträde onsdagen den 7 februari.

Tredje vice talmannen meddelade att interpellationsdebatten *onsdagen den 7 februari* skulle utgå och ersättas med bordläggningsplenum.

6 § Meddelande om kammarens sammanträde torsdagen den 8 februari

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 8 februari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsrådet Jan Nygren, justitieminister Laila Freivalds, socialminister Ingela Thalén, finansminister Göran Persson, statsrådet Mats Hellström, statsrådet Leif Blomberg och statsrådet Ylva Johansson

Tredje vice talmannen meddelade vidare att *ca kl 15.30 samma dag* skulle civilminister Marita Ulvskog lämna information om kvinnorepresentation vid statliga styrelser.

7 § Meddelande om svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1995/96:33

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1995/96:33 Mervärdesskatteregler av Ulla Löfgren (m) får jag meddela att jag inte kan besvara den inom föreskrivna fyra veckor.

Skälet härtill är att vi inte funnit någon debattdag som passar interpellanten och mig.

Jag kommer att besvara interpellationen den 8 februari 1996.
Stockholm den 30 januari 1996

Göran Persson

Interpellation 1995/96:41

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1995/96:41 Kommuninvest av Christel Anderberg (m) får jag meddela att jag inte kan besvara den inom föreskrivna fyra veckor.

Skälet härtill är att vi inte funnit någon debattdag som passar interpellanten och mig.

Jag kommer att besvara interpellationen den 8 februari 1996.

Stockholm den 30 januari 1996

Göran Persson

Interpellation 1995/96:51

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1995/96:51 Konkretisering av egenmakt av Gunnar Hökmark (m).

Skälet härtill är att en debattdag som passar både interpellanten och mig inte stått att finna under denna tidsperiod. Jag kommer att besvara interpellationen den 22 februari 1996.

Stockholm den 30 januari 1996

Marita Ulvskog

Prot. 1995/96:50

6 februari

***Fel! Okänt
växelargument.***

8 § Svar på fråga 1995/96:248 om sekretesslagstiftningen

Svar på frågor

Anf. 1 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Chatrine Pålsson har, mot bakgrund av att sekretesslagen ofta ändras, frågat mig om jag anser att det bör göras en översyn av sekretessbestämmelserna i syfte att få en helhetssyn.

Det är sant att sekretesslagen ändras ofta. Det ligger i sakens natur. Ändrade samhällsförhållanden som t.ex. förändringar i myndigheternas struktur eller arbetsuppgifter kräver en fortlöpande anpassning av sekretessreglerna.

Det vore naturligtvis praktiskt för myndigheterna om de hade färre, mer generella, sekretessregler att handskas med och om uppgifter kunde lämnas mellan olika organ i större utsträckning. Det är också möjligt att det finns områden som bör ses över när det gäller sekretess i syfte att myndigheterna skall kunna samverka på ett för allmänheten bättre och myndigheterna mer effektivt sätt. Jag tänker t.ex. på arbetet mot brottslighet. I regeringskansliet pågår ett brett upplagt arbete på det brottsförebyggande området, inom vilket bl.a. frågor om sekretess uppmärksammas när det gäller myndigheters samverkan i syfte att förebygga ungdomsbrott.

Förenklade sekretessregler får emellertid inte vara ett självändamål. Riskerna när det gäller integritetskränkningar å ena sidan och urholkning av offentlighetsprincipen å den andra är uppenbara om inte alla förändringar i sekretesslagstiftningen föregås av noggranna avvägningar i dessa hänseenden. Det är den helhetssyn som jag anser måste råda

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

på detta område. Mitt svar på frågan är att med denna helhetssyn måste sekretesslagstiftningen – vilket den också är – vara föremål för fortlöpande översyn.

Anf. 2 CHATRINE PÅLSSON (kds)

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Jag kan konstatera att justitieministern delar den oro som jag har för att detta är mycket svårgreppbart.

Anledningen till att jag har ställt den här frågan är utsatta barn, som jag har arbetat en del med. Det gäller för myndigheterna och socialtjänsten att försöka hitta dessa barn så fort som möjligt, dvs. att man observerar att något inte står rätt till. Då vet vi ju att var och en har sina sekretessbestämmelser, och detta är utomordentligt känsligt. Jag tänker på förskolan, dagis, sjukhusens akutmottagningar osv. Av det skälet känner man ibland att det är själva huvudmannaskapet som är gränsen för var sekretessen går. Därför väntar man kanske i det längsta med att larma om att något inte står rätt till, något som egentligen någon annan befattningshavare inom den offentliga verksamheten, exempelvis en socialtjänstassistent, redan har upptäckt.

Min fråga till justitieministern är om man utifrån barnens situation, med barnen i centrum och inte med huvudmannaskapet i centrum, skulle kunna göra en översyn som gör det lättare att ta dessa kontakter.

Anf. 3 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Det är riktigt att sekretessreglerna utgår från var uppgifterna finns. Delgivningen av uppgifter begränsas av den organisation i vilken myndigheten arbetar. Detta kan skapa svårigheter när det gäller att bedriva ett effektivt arbete. Det är den typen av avvägningsfrågor som jag i mitt svar pekade på måste ske när man reglerar sekretessen. Man måste alltså göra en avvägning mellan ett effektivt myndighetsarbete och den enskildes integritetsskydd.

Man har i flera olika sammanhang diskuterat vad som är det bästa för barnet. Man skall då väga in frågor som rör effektivitet just att upptäcka barn som far illa mot det integritetskränkande som kan ligga i att vidarebefordra vissa uppgifter. Jag vill nog påstå att det är precis den typen av resonemang och överväganden som har skett i samband med tillskapandet av de sekretessregler som vi har i dag. Jag tror att det kanske egentligen är viktigare att överväga om det regelverk som vi har när det gäller myndighetspersoner fungerar, t.ex. socialassistenters skyldighet att agera i vissa lägen när de uppmärksammar saker och när de får information om olika händelser. Det är nog det som är det viktiga när man märker att ett barn t.ex. far illa.

Anf. 4 CHATRINE PÅLSSON (kds)

Herr talman! Nu vidrör justitieministern ett mycket viktigt område, nämligen det som rör de befattningshavare som jag tror egentligen vill göra sitt jobb men som kanske ibland känner sig litet utelämnade, å ena sidan att inte våga ta initiativ, och å andra sidan att våga ta kraftfullare initiativ. Det är ju de mest känsliga frågor som man över huvud taget

har med att göra när man kanske väcker misstanke till föräldrarna om att något inte står rätt till. Jag håller helt med om att detta måste göras med den allra varmaste och varsammaste handen, men att man aldrig får fastna i att sekretessreglerna gäller just en viss verksamhet eller ett huvudmannaskap. Det behöver, enligt mitt sätt att se, inte vara kränkande för den enskilde om en sjuksköterska på barnvårdscentralen talar med en socialtjänstassistent när man har motsvarande sekretessregler.

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 5 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Jag tror att en del av den problematik som Chatrine Pålsson pekar på kommer att beaktas i det breda arbete som jag nämnde i mitt svar, nämligen när det gäller brottsförebyggande verksamhet. I det ligger väldigt mycket just arbetet med barn och ungdomar samt kontakterna mellan olika myndigheter när det upptäcks att ett barn far illa på ett eller annat sätt. Det är då som socialsekretessen är aktuell.

I det sammanhanget tror jag alltså att den typen av överväganden kommer att vägleda oss ifall det behövs vissa förändringar. Jag håller fullkomligt med om att utgångspunkten i det arbetet är vad som är bäst för barnen, men svaret är inte alltid självklart.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1995/96:251 om myndighetsoffrens rättsställning

Anf. 6 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Bengt Harding Olson har frågat mig om jag är beredd att vidta någon åtgärd för att förbättra vad han kallar för myndighetsoffrens rättsställning. Av frågan framgår att han vill veta vilka åtgärder regeringen avser att vidta med anledning av det betänkande som avgetts av Kommittén för översyn av det allmännas skadeståndsansvar.

Bengt Harding Olson frågade om samma sak för drygt ett år sedan. Jag svarade då att det var för tidigt att säga vilka åtgärder som kunde komma att vidtas. Jag uttryckte emellertid en förhoppning om att kunna lämna närmare besked inom ett år. Denna förhoppning har tydligen Bengt Harding Olson uppfattat närmast som ett löfte om att lägga fram ett förslag inom den tiden. Det har föranlett honom att nu återkomma. Jag kan inte låta bli att notera att Bengt Harding Olson – som agerade flitigt i ärendet fram till år 1991 – inte ställde någon fråga under den borgerliga regeringsperioden, trots att den regeringen inte fann anledning att gå fram med någon lagstiftningsåtgärd med anledning av betänkandet.

Med hänsyn till andra angelägna arbetsuppgifter inom Justitiedepartementet har min förhoppning om närmare besked inom ett år inte kunnat infrias. Jag kan ännu inte ge besked om vilka åtgärder som regeringen anser vara motiverade. Med nuvarande planer räknar jag dock

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

med att regeringen skall kunna besluta om en lagrådsremiss under hösten.

Anf. 7 BENGT HARDING OLSON (fp)

Herr talman! Så var det dags igen för riksdagens verkliga långkörare. Det handlar förstås om myndighetsoffer, alltså medborgare som drabbas av en felaktig myndighetsutövning eller felaktig myndighetsinformation och därigenom åsamkas skada.

Gällande rätt ger mycket begränsade möjligheter att få skadestånd från myndigheter när de har gjort fel, även om man själv inte gjort det minsta fel.

Det finns flera upprörande fall. Det mest upprörande är väl fallet med bilhandlaren Halvar Alvgård från Vimmerby, som vi alla känner till. Fler fall finns utöver detta. Dessutom tillkommer, beklagligtvis, nya.

Nu handlar det om en ny lagstiftning. Frågan om en förbättrad lagstiftning har år ut och år in stötts och blötts av flera olika regeringar. Just nu är alltså Laila Freivalds ansvarig justitieminister. Tidsplanen är synnerligen diffus, precis som justitieministern säger. Som svar på min fråga den 14 november 1994 var väl budskapet ungefärligen: Kom igen om ett år! Men egentligen hade vi väl båda hoppats att slippa se varandra här.

Fortfarande är läget oklart. Det har nu gått 15 månader, och det här finns inte med i propositionsförteckningen. Förslag kan komma tidigast hösten 1996 - ytterligare ett års förskjutning när det gäller en ny lag. Snart firar vi tioårsjubileum.

Dagens svar, som jag formellt tackar för, är försett med en viss uppgift om en lagrådsremiss under hösten. Är detta ett löfte eller bara en målsättning? Men fortfarande är inte allt klart beträffande innehållet. Där menar jag att vi faktiskt bäddar för en följetong utan slut.

Till sist en vädjan: Jag önskar ett bestämt löfte, inte bara beträffande tidsplan utan också beträffande förslagets inriktning. Jag utgår från att justitieministern inte är nöjd med nuvarande lag och inte struntar i myndighetsoffren.

Anf. 8 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Får jag återigen erinra Bengt Harding Olson om att det var jag och den socialdemokratiska regeringen som tillsatte den utredning som nu är föremål för vidare bearbetning i departementet. Vi struntar alltså inte i frågorna. Tvärtom har vi aktivt arbetat med dem under tidigare regeringsperiod. Det kan man inte säga om regeringsperioden mellan de två socialdemokratiska regeringarna, men det störde uppenbarligen alls inte Bengt Harding Olson.

Nu är Bengt Harding Olson naturligtvis angelägen om att vi kommer till skott i lagstiftningsarbetet. Det är jag också. Men som jag sade i mitt svar är det väldigt mycket arbete vi har att göra på departementet. Man måste alltid prioritera, men jag försöker göra en planering av arbetet ett tag framöver. Enligt de planerna ser jag det i dag som möjligt att komma med en lagrådsremiss i höst. Det kan naturligtvis hända

saker under vägen som gör att planerna förändras, men det är så här planen för närvarande ser ut.

Låt mig göra en invändning till i sak. Bengt Harding Olson brukar åberopa det kända fallet Halvar Alvgard som ett skäl till att detta lagstiftningsärende bedrivs. Jag vill återigen påpeka att detta är i sak totalt fel, Bengt Harding Olson! Detta lagstiftningsärende har ingenting med Alvgardärendet att göra, och det vet Bengt Harding Olson.

Även om lagen hade varit sådan, som det sägs i utredningens förslag, skulle det inte ett dugg ha förändrat den rättsliga hanteringen av det ärendet.

Anf. 9 BENGT HARDING OLSON (fp)

Herr talman! Jag kunde naturligtvis räkna med att justitieministern skulle tala om andra regeringars senfärdighet. Vi har debatterat det tidigare. Visst, det är rätt. Båda regeringarna har varit senfärdiga i detta sammanhang. Det är alltså en riktig kritik.

Jag kan t.o.m. ge justitieministern en eloge för att hon tidigare gick fram med ett lagförslag, som i alla fall innebar någon förbättring. Men nu ansvarar ju justitieministern för den här lagstiftningen. Därför är hon rätta personen att vända sig till. Jag jobbade intensivt utan att lyckas, men hoppas att jag lyckas bättre nu. Jag tror att ingen, inte ens en justitieminister, kan gömma sig bakom detta med att någon annan varit senfärdig.

Detta är en oerhört viktig angelägenhet. Jag förstår att det finns många frågor av hög angelägenhetsgrad, men jag tycker faktiskt att frågan om myndighetsoffer – människor som drabbats av felaktig myndighetsutövning eller felaktig myndighetsinformation – är ett prioriterat ärende. Tycker inte justitieministern det?

Anf. 10 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Mitt påpekande gällde framför allt Bengt Harding Olsons intresse för detta ärende. Det upphörde nämligen och fanns inte under tre år.

Anf. 11 BENGT HARDING OLSON (fp)

Herr talman! Det är fullständigt fel! Justitieministern har ingen som helst aning om vad jag gjorde under de år då justitieministern var utomlands exempelvis.

Jag agerade mycket aktivt. Men jag går med på att jag misslyckades med att få den borgerliga regeringen att lägga fram ett förslag. Om justitieministern här och nu vill ta det till intäkt för att den här regeringen inte skall göra någonting, så är det bara att göra det. Men jag jobbar för myndighetsoffren, och detta är ingen egoistisk sak utan det gäller många.

Frågan är vad den nya lagstiftningen hade gett Halvar Alvgard. Den hade kanske inte givit honom något. Han fick av nåd 1 miljon kronor av den borgerliga regeringen. Jag kan nu plocka fram fall som visar på att om vi hade fått den nya lagstiftning som jag talar om och som jag

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

vill ha, skulle människor inte ha hamnat i stor ekonomisk, personlig och social olycka.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1995/96:252 om lagen om särskild utlänningskontroll

Anf. 12 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Yvonne Ruwaida har på nytt ställt en fråga till mig mot bakgrund av lagen om särskild utlänningskontroll och frågat om jag avser att verka för att lagen uppfyller de rättsprinciper som gäller för svenska medborgare och för att lagen överensstämmer med Sveriges internationella åtaganden vad gäller mänskliga rättigheter.

I det svar jag lämnade så sent som den 16 januari på en liknande fråga av Yvonne Ruwaida framgick klart och tydligt att någon likställdhet aldrig kan bli aktuell mellan svenska medborgare och utländska medborgare vad gäller tillämpningen av den lagen.

Jag kan inte annat än hänvisa Yvonne Ruwaida till vad jag svarade då. Det är, som jag då svarade, en självklarhet att utlänningslagen enbart gäller utländska medborgare. Lagens utgångspunkt är att utländska medborgare inte har en självklar rätt att vistas i Sverige. De ”drastiska” åtgärder som jag antar att Yvonne Ruwaida syftar på avser de särskilda bestämmelserna om tvångsmedel i lagen, t.ex. anmälningsskyldighet och husrannsakan. För att dessa bestämmelser skall tillämpas krävs att det redan finns ett beslut att utvisa den utländske medborgaren men att utvisningen inte kan verkställas. Har vi en gång gjort den bedömningen att den utländske medborgaren representerar en betydande fara för terroristaktioner, är det rimligt att denne underkastas särskild kontroll om han ändå får stanna här i landet.

I samband med lagens tillkomst behandlades också frågan om lagen stod i överensstämmelse med FN-konventionen och Europakonventionen. Det bedömdes då att lagen inte stred mot Sveriges åtaganden. Regeringen följer givetvis upp rättsutvecklingen på konventionsområdet och dess betydelse för lagen om särskild utlänningskontroll. För närvarande finns inget skäl att göra annan bedömning än den som då gjordes.

Anf. 13 YVONNE RUWAIDA (mp)

Herr talman! Justitieministern! Jag kan konstatera att vi verkar ha olika synpunkter i det här ärendet. Jag skall försöka förklara mina synpunkter litet grand.

Justitieministern säger att utländska medborgare inte har en självklar rätt att vistas i Sverige. När människor söker asyl i detta land anser jag att de har rätt att vistas i Sverige. De har också rätt att få den rättstrygghet som de har behov av. Det får man inte enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

Jag har faktiskt en kompletterande fråga till justitieministern: Kommer lagen om särskild utlänningskontroll även att omfatta EU-medborgare i framtiden eller kommer den bara att omfatta människor som har sin härkomst utanför EU?

Lagen gäller bara utlännningar, och en utlännning behöver inte ha gjort sig skyldig till något alls. Det räcker att han eller hon bedöms som en risk. Enligt mig sätter lagen vanliga rättsprinciper ur spel. T.ex. har den misstänkte ingen möjlighet att ta del av beslutsunderlaget med hänvisning till sekretessen och kan därför inte försvara sig. Någon möjlighet att överklaga regeringens beslut finns inte.

Vi har olika exempel på hur det här har använts. Ett exempel är Abdelkerim Deneche. Han anklagas för att vara medlem i terroristorganisationen GIA och att ha deltagit i ett sprängattentat mot en pendeltågsstation utanför Paris den 25 juli.

Anklagelserna prövades av riktig polis och vanlig åklagare, bl.a. av chefsåklagare Jan Danielsson. Chefsåklagare Jan Danielsson lät lägga ned förundersökningen mot Abdelkerim Deneche eftersom brott ej kunde styrkas. Ärendet prövades ändå upp i Högsta domstolen. Men man kom fram till att chefsåklagare Danielssons beslut att lägga ned brottsutredningen var fullkomligt korrekt.

Nu togs Abdelkerim Deneche i förvar av säpo. Det heter tas i förvar, för han var ej anhållen eller häktad. Senare har man bestämt att terroristanklaga honom, vilket justitieministern har skrivit under.

Jag är rädd för att säpo kan utnyttja lagen om särskild utlänningskontroll i alltför stor utsträckning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1995/96:50
6 februari

Svar på frågor

11 § Svar på fråga 1995/96:254 om olaga diskriminering

Anf. 14 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Yvonne Ruwaida har mot bakgrund av en uppmärksamrad dom i ett mål om olaga diskriminering frågat mig om jag avser att verka för en översyn och en ändring av nu gällande lagstiftning.

Jag vill till en början stryka under att så gott som alla uttryck för rasism och liknande är kriminaliserade. Bestämmelsen om olaga diskriminering (16 kap. 9 § brottsbalken) innebär att det är straffbart bl.a. att i näringsverksamhet diskriminera någon annan på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse. Den bestämmelsen har i flera fall tillämpats just när tillträde till en restaurang har vägrats.

Jag vill också peka på att regeringen i regleringsbrevet för polisväsendet för nuvarande budgetår har markerat att det är viktigt att all kriminalitet som har sin grund i rasistiska motiv möts med effektiva metoder. I det sammanhanget bör det också nämnas att riksåklagaren nyligen har granskat handläggningen av ärenden som rör olaga diskriminering och därvid kritiserat att utredningsåtgärderna inte har varit så effektiva som kan krävas i dessa mål, vilket inneburit svårigheter att

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

bevisa de brottsliga gärningarna i domstolen. Riksåklagaren har betonat att ärenden om olaga diskriminering måste handläggas med hög prioritet och att det krävs att tillförlitlig bevisning säkras på ett tidigt stadium, så att invändningar från de misstänkta – om t.ex. motiven för att avvisa en restauranggäst – kan prövas på ett riktigt sätt.

Jag anser mot denna bakgrund att det inte finns något behov av att se över bestämmelsen om olaga diskriminering. Däremot finns det självfallet ett starkt intresse av att de lagar vi har på området tillämpas effektivt. Det är därför glädjande att det inom rättsväsendet på senare tid har riktats en ökad uppmärksamhet mot brottslighet med rasistiska eller liknande förtecken.

Anf. 15 YVONNE RUWAIDA (mp)

Herr talman! Justitieministern! Tyvärr utsätts invandrare i dag för diskriminering av hyresvärdar, kreditgivare, krögare, m.fl. Speciellt gäller detta dem som man kan se är invandrare, det man kallar visuell diskriminering. De har mörk hudfärg, hårfärg eller ögonfärg. De heter Achmed eller Nalin, vilket är en typ av namn som inte är svenska utan som för det mesta härrör från länder utanför Europa.

Det har gjorts väldigt många anmälningar när det gäller diskriminering, men förmodligen är det bara en bråkdel av de anmälningar som egentligen borde ha gjorts. Väldigt få har lett till fällande dom. Under 1993–1994 ledde ett åtal till dom. 1995 anmälades 14 fall. Förutom ett ärende som utreds på åklagarmyndigheten har samtliga ärenden avskrivits.

Diskriminering av detta slag tycker jag utgör en allvarlig kränkning av de principer om likaberättigande som måste gälla i ett demokratiskt samhälle. Här har både polis och åklagare fått kritik därför att anmälningar blivit liggande för länge och därför att förhör har varit ofullständiga. Det är bra att man från Justitiedepartementet i regleringsbrevet för polisväsendet har markerat att det är viktigt att ta tag i det här.

Jag hoppas att man kommer att göra ännu mer. Om vi inte kan lösa detta problem genom att polis och åklagare blir mer effektiva behöver vi se över lagstiftningen för att se om vi kan göra någonting.

Vi har i dag ett samhälle där man blir diskriminerad i väldigt stor utsträckning, och det får konsekvenser både när det gäller arbetslösheten och när det gäller småföretagare som är invandrare. De har helt enkelt inte samma möjligheter som en svensk.

Det här får också andra konsekvenser i samhället, vilket är olyckligt. Tyvärr är det inte alltid så att det är rasism, nazism eller antisemitism som ligger bakom, utan ibland kan det helt enkelt vara fördomar och attityder i samhället som leder till den här typen av diskriminering.

Anf. 16 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Jag delar helt Yvonne Ruwaidas uppfattning att det förekommer diskriminering i vårt samhälle och det är helt oacceptabelt. Jag delar också uppfattningen att det är välkommet att rättsväsendets olika organisationer på senare tid har visat en större uppmärksamhet. Det jag hoppas är att man kommer att utveckla sina arbetsmetoder så

att man säkerställer en utredning och en bevisning som gör att flera mål kan föras till domstol och få en fällande dom.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

12 § Svar på fråga 1995/96:249 om kartläggning av aborter

Anf. 17 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Herr talman! Chatrine Pålsson har frågat mig vilka resultat som framkommit med anledning av den kartläggning om orsaker till att kvinnor väljer att göra abort som socialutskottet ansett att Folkhälsoinstitutet borde göra i samråd med Socialstyrelsen.

Det ingår som ett led i Folkhälsoinstitutets uppgifter att följa abortutvecklingen och att på olika sätt medverka till att aborttalen sänks. Som *ett* led i detta arbete vill jag nämna att Folkhälsoinstitutet i denna vecka har en hearing om abort bland unga kvinnor. Syftet är att samla den kunskap om abort och abortorsaker som finns i dag och att utifrån den kunskapen hitta metoder att förstärka det abortförebyggande arbetet. Här vill jag också nämna att Folkhälsoinstitutet i samarbete med Högskolan i Örebro bedriver 10-poängskurser i tonårssexologi. Kursen riktar sig framför allt till personal på ungdomsmottagningar, och syftet är att föra ut kunskap som kan vara till nytta i det förebyggande arbetet.

Det bedrivs också forskningsprojekt på olika håll i landet som belyser orsakerna till att kvinnor gör abort. Denna forskning avser dock avgränsade populationer. Resultaten från dessa studier visar att ett mycket vanligt skäl till abort är att relationen till mannen upphört.

Via Socialstyrelsens abortregister får vi i dag snabbt fram uppgifter om abortutvecklingen i stort. På så vis fås uppgifter bl.a. om kvinnans ålder och vid vilken tid under graviditeten som ingreppet sker. I abortregistret finns inga uppgifter om kvinnans identitet och det finns därmed inga möjligheter att göra samkörningar med andra register och på så vis få uppgifter om exempelvis utbildning, samboendeförhållande, nationalitet och yrke.

Det är främst av integritetsskäl som abortregistret inte innehåller uppgifter om personnummer. Frågan om skyddet av den personliga integriteten och det lämpliga i att utnyttja personnummer för bl.a. medicinsk och epidemiologisk forskning är i dag föremål för diskussion.

Hälsodatakommittén framhåller i sitt betänkande (SOU 1995:95) att den vinst som en anonymisering av ett register kan medföra för den enskildes integritet enligt deras uppfattning inte väger över de försämrade möjligheter som i så fall ges att använda registerinnehållet för olika forsknings- och utvärderingsändamål.

För närvarande vill jag bara konstatera att Hälsodatakommitténs betänkande nu remissbehandlas och att frågan sedan kommer att beredas inom regeringskansliet. Jag instämmer helt med Chatrine Pålsson när det gäller vikten av att förebygga aborter och förutsätter att Folkhälsoinstitutet med kraft driver denna fråga även fortsättningsvis.

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 18 CHATRINE PÅLSSON (kds)

Herr talman! Jag vill först tacka Ingela Thalén för det goda svar som Ingela Thalén har bemödat sig om att ge mig i den här angelägna frågan.

Anledningen till frågan är att vi visserligen fattar rätt många beslut här i kammaren men att dessa inte är så mycket värda så länge som de bara är hyllvärmare. De måste också föras ut i verksamheten.

Jag har i dagarna fått information om att antalet aborter fortsätter att minska, och det är vi väldigt glada för. Den första halvårsrapporten för 1995 visar att antalet aborter uppgick till 15 787, dvs. att de var 207 färre än föregående år. Vi är, som sagt, glada för det, men vi saknar ändå precisa kunskaper om varför kvinnor väljer abort.

Det lämnas i svaret många uppgifter om sådant som är på gång. Jag vill fråga Ingela Thalén när hon tror att den kartläggning som riksdagen beslutade om för drygt två år sedan kommer att kunna ge ett mer fullödigt svar vad gäller orsakerna.

Anf. 19 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Herr talman! Jag tycker att Hälsodatakommittén här har pekat på ett mycket svårt vägval. Det finns naturligtvis möjligheter att göra nationella övergripande studier, som också går in på personfrågor. Man kan göra litet mer fördjupade studier, jämföra olika delar av landet och gå in i en större andel av befolkningen. På den vägen kan man få en betydligt klarare kartläggning, men man kommer då in på frågor som rör integritet och personliga omständigheter.

Den väg som vi hitintills har kunnat gå och valt att gå – och det valet har vi nog också gjort gemensamt – har bestått av mindre omfattande forskningsprojekt. Man har då kunnat gå in djupt men ändå i mindre omfattning. Man har också arbetat på det, som jag tycker, förtjänstfulla sätt som Folkhälsoinstitutet och en del av kommunerna gjort, innefattande information, samtal, förebyggande arbete genom skolan och naturligtvis genom ungdomsmottagningar och hälso- och sjukvård över huvud taget.

Fram till dess att vi har kunnat ta ställning till Hälsodatakommitténs diskussioner och integritetsfrågorna är det i varje fall min avsikt att se till att man fördjupar och driver på arbetet med den här typen av information, debatt och förebyggande arbete. Det är fram till dess den väg som vi har möjlighet att gå. Men jag hoppas att riksdagen inom en inte alltför avlägsen framtid skall kunna ta ställning också till de litet svårare frågor som har beröring med integriteten.

Anf. 20 CHATRINE PÅLSSON (kds)

Herr talman! Enligt den halvårsrapport som har studerats är det ungdomsaborterna som minskar, medan abortfrekvensen i stort sett är oförändrad för de något äldre kvinnorna. Det ger kanske en signal om att det är viktigt just med informationen. Jag tror i likhet med Ingela Thalén att man inte bara kan göra en enda sak utan måste göra många saker parallellt – bedriva information och andra former av verksamhet.

Men jag känner oro över ungdomsmottagningarnas situation. Vi vet att många ungdomsmottagningar får stängas av ekonomiska skäl. Jag är därför rädd för att man riskerar att få en ökning av ungdomsaborterna igen. Jag vill fråga Ingela Thalén om det inte finns anledning att ta tag i den här frågan.

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 21 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Herr talman! Jag tror att det alltid finns anledning att vara mycket vaksam vad gäller det sköra arbete som den förebyggande verksamheten ändå är. I denna fråga liksom i många andra frågor måste varje ny generation få en chans att få information och kunskap. Att man gav gårdagens gymnasieelever kunskaper är inte till så stor glädje för dagens gymnasieelever. Det är med hänsyn till detta viktigt dels att bevaka och stödja ungdomsmottagningarnas arbete, dels att ge stöd till kommunerna.

Det är min uppfattning att Folkhälsoinstitutet på det sätt som det nu arbetar med olika typer av hearingar, debatter och rapporter bidrar förtjänstfullt till det förebyggande arbetet.

Den mer övergripande och fördjupade kartläggningen menar jag nog att vi får komma tillbaka till när man har tagit ställning till på vilket sätt man skall använda personnummer och annan kunskap, bl.a. i samkörningar, för att på det sättet få en mera översiktlig information och kartläggning. Men det är en fråga som man måste ta ställning till när man har preciserat sättet att förhålla sig till integritetsfrågorna.

Anf. 22 CHATRINE PÅLSSON (kds)

Herr talman! Jag vill avslutningsvis säga att jag själv när jag är ute och talar med ungdomar i skolorna känner att man har en mycket bra syn på dessa frågor. Uppfattningen om människovärdet har förbättrats, och man försöker göra allt för att undvika de mycket svåra situationer som uppstår. Jag hoppas att vi tillsammans skall kunna fortsätta med att på ett så brett sätt som möjligt föra dessa frågor framåt, till nytta och glädje för alla.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1995/96:257 om de svenska socialarbetarna i Köpenhamn

Anf. 23 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Herr talman! Margitta Edgren har frågat mig om vilka initiativ jag avser att vidta så att verksamheten i Köpenhamn kan fortsätta.

Verksamheten med svenska socialarbetare stationerade i Köpenhamn startade år 1971 som ett nordiskt samarbetsprojekt tillsammans med Norge och Finland. Syftet var att få kontakt med svenska ungdomar som vistades i olämpliga miljöer och som riskerade att fastna i ett drogberoende och att förmå dem att återvända hem. Köpenhamn var då en samlingspunkt för stora grupper av ungdomar från hela Norden.

Prot. 1995/96:50
6 februari

Svar på frågor

De övriga nordiska länderna har i dag avvecklat sin verksamhet, och Sverige är det enda nordiska land som har kvar socialarbetare i Köpenhamn.

Målgruppen och verksamhetens inriktning har ändrats sedan starten och har i dag vidgats till att omfatta i stort sett alla svenska medborgare, i alla åldrar, som kommit på glid i Köpenhamn.

Av Socialstyrelsens underlag framgår bl.a. att antalet hjälpta individer minskat med ca 30 % sedan 1987, då 542 klienter registrerades. 1994 var motsvarande antal 373. Sedan mitten av 1980-talet har andelen personer över 25 år ökat från ca 50 % till ca 65 %. Andelen över 35 år har under motsvarande period ökat från ca 10 till ca 30 %. Samtidigt har antalet mycket unga, dvs. de som är 16 år och yngre, ökat något.

Sedan slutet av 1980-talet har antalet personer med blandmissbruk och psykiska störningar ökat något.

Också när det gäller klienternas hemortskommuner har en förändring skett. År 1987 kom en stor del av klienterna från Stockholmsområdet, och en mindre del kom från södra Sverige. År 1994 är fördelningen den motsatta.

En ny nordisk konvention (prop. 1994/95:149) om socialt bistånd och sociala tjänster beräknas träda i kraft under år 1996. I konventions-texten anges att personer som tillfälligt vistas i ett annat nordiskt land och som behöver omedelbart socialt bistånd och sociala tjänster skall från vistelselandet få sådant bistånd som enligt landets lagstiftning svarar mot hjälpbehovet.

Socialstyrelsen har beslutat att verksamheten i sin nuvarande form skall avvecklas från den 1 januari 1997. Socialstyrelsen avser att pröva alternativa lösningar för fortsatt drift genom t.ex. samarbete mellan kommunerna i södra Sverige alternativt finansiera en särskild tjänst inom Köpenhamns kommun.

Enligt min uppfattning ger en fortsatt drift under hela 1996 också Socialstyrelsen en möjlighet att följa genomförandet av den nordiska konventionen och dess eventuella effekter för verksamhetens framtida form.

Jag delar därför Socialstyrelsens bedömning i denna fråga.

Anf. 24 MARGITTA EDGREN (fp)

Herr talman! Jag tackar för det mycket utförliga svaret, som ger en bild av hur detta samarbete har vuxit fram och även av hur det har förändrats. Man kan också beskriva den verksamhet som bedrivs i dag så, att även om den har minskat med 30 %, var det fortfarande 375 individer som blev hjälpta 1994. Även om andelen individer över 25 år har ökat från 50 % till 65 %, är det fortfarande 150 unga människor under 25 år som har hjälpts av denna verksamhet. Vi är också överens om att deras andel har ökat.

Det sägs vidare i svaret att klienternas sammansättning har ändrats. Merparten kom tidigare från Stockholm, och det var då ett motiv för att staten gick in. I dagens svar påstås att förhållandet är det motsatta. Jag vill referera till den undersökning och statistik som socialarbetarna i Köpenhamn har utarbetat, enligt vilken 4 av 10 kommer från södra

Sverige. Det betyder att 6 av 10 kommer från landskap som ligger ovanför Småland, Blekinge, Halland och Skåne. Att utvecklingen går åt motsatt håll kan man inte hävda. Möjligtvis kan man säga att andelen klienter från Stockholm har minskat, men fortfarande finns det inget motiv i detta svar för att t.ex. kommunerna i Skåne skulle gå in och göra någon extra insats.

Det här är en oerhört tuff verksamhet. Det går inte att använda den som ett dragspel: fram och tillbaka. Om nu inte den nordiska konventionen fungerar kan man inte med en alternativ lösning sätta in en socialarbetare 1998. Det här bygger på ett långsamt uppbyggt förtroende och ett samarbete med Köpenhamns socialarbetare. De svenska socialarbetarna delar ju också lokal med dem.

Jag är fortfarande, trots detta mycket utförliga svar, litet ledsen för att man inte i större utsträckning kan gå i god för detta. Det ligger i Sveriges intresse att vi fortsätter driva denna verksamhet.

Anf. 25 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Herr talman! Jag tycker att det är litet fel av Margitta Edgren att använda bakgrundsbeskrivningen som ett argument för slutsatsen, nämligen att det är den nordiska konventionen som faktiskt är grunden till att också Sverige funderar över den fortsatta verksamheten med svensk personal. Det är också slutsatsen i mitt svar: att inte vänta till 1998 utan att under året, 1996, följa genomförandet av den nordiska konventionen, dvs. hur arbetet med den nordiska konventionen under det här året ser ut att utveckla sig, och före 1998 också pröva hur den alternativa verksamheten skulle kunna utformas.

Ett faktum kvarstår ju: Genom den nordiska konventionen förstärker vi ansvaret hos vart och ett av våra länder för dem som vistas i landet, även om de råkar vara medborgare i det andra landet. Det framgår av svaret att både Norge och Finland redan har dragit sig ur det gemensamma arbetet, även om det för all del kan finnas medborgare också från dessa länder i Köpenhamn.

Jag tycker fortfarande att vi skall ha ett stort ansvar för dem som dras till Köpenhamn för att komma undan eller kanske gömma sig för vårt stöd, vår övervakning och vår verksamhet. Inom ramen för arbetet med den nordiska konventionen skall vi hålla ett vakande öga på det här. Om man följer det under 1996 får man också möjlighet att se hur alternativen ser ut framöver. Det handlar alltså inte om att göra någonting just nu och sedan förändra det till 1998. Vi har en verksamhet. Socialstyrelsen har gjort sin bedömning, och man får under 1996 följa verksamheten. Konventionen finns i botten för det fortsatta arbetet.

Anf. 26 MARGITTA EDGREN (fp)

Herr talman! Skälet till att Sverige som enda land fortfarande har socialarbetare i Köpenhamn borde egentligen vara att vi i Sverige har det största behovet. Vi ligger närmast och vi har en tradition att umgås med Danmark och Köpenhamn. Det måste i och för sig också ha betydelse.

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Ändå kan jag utläsa att det finns en möjlighet i det helhjärtade stöd som Ingela Thalén ger i det skriftliga svaret. Visar det sig att den nordiska konventionen inte fungerar som det är tänkt är vi beredda att fortsätta någon typ av verksamhet med uppsökande stöd till de svenskar som är på väg att försvinna socialt i Köpenhamn.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1995/96:258 om situationen för personer som vräks från sin bostad

Anf. 27 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Herr talman! Kerstin Heinemann har frågat mig vad regeringen avser att göra med anledning av vad som under de senaste dagarna framkommit om situationen för de personer som vräks.

Till att börja med vill jag understryka allvaret i detta problem. För en människa som befinner sig i en svår livssituation, med t.ex. arbetslöshet, hälsoproblem och ekonomiska problem, kan en vräkning från bostaden bli det riktigt stora hindret för att hitta en väg tillbaka till ett ordnat liv. Åren 1993 och 1994 var antalet verkställda vräkningar något över 7 600 för att år 1995 minska något till ca 7 500. Av dessa avser ca 12 % vräkningar från lokal, garage eller parkeringsplats, men det finns all anledning att instämma i att antalet vräkningar från bostad fortfarande är oroande högt.

Socialtjänsten har ett stort ansvar när det gäller att ge stöd och hjälp till människor som riskerar att vräkas eller som redan har vräkt. Det är viktigt att socialtjänsten tidigt får kännedom om att ett hushåll riskerar att bli vräkt för att med lämpliga åtgärder söka förhindra att en enskild eller en familj blir ställd utan bostad. I vissa kommuner förekommer ett bra samarbete mellan kommun och hyresvärd som i många fall medför att vräkningar inte behöver ske.

Om en vräkning inte kan förhindras bör socialtjänsten naturligtvis följa upp och stödja den eller dem som blivit vräkta. Olika rapporter som lämnats under senare år har pekat på att de sociala stödinsatser som är nödvändiga i dessa situationer i många fall inte görs på ett helt tillfredsställande sätt.

Vid Socialstyrelsen pågår för närvarande arbetet med att ta fram allmänna råd för socialtjänstens arbete i samband med vräkningar.

Inom Näringsdepartementet finns en arbetsgrupp med uppgift att följa utvecklingen när det gäller bostadsförsörjningen för svaga hushåll. Arbetsgruppen skall också särskilt följa de vräkningshotade hushållens situation. I arbetsgruppen finns representanter för Socialdepartementet, Näringsdepartementet, Socialstyrelsen, Boverket, Svenska Kommunförbundet, Svenska Allmännyttiga Bostadsföretag SABO, Sveriges Fastighetsägareförbund och Hyresgästernas Riksförbund. Arbetsgruppen har i en särskild promemoria den 13 juni 1995 till Bostadspolitiska utredningen lämnat en redovisning där även problem som rör vräkningshotade hushåll behandlas.

1995 års hyreslagstiftningsutredning (dir. 1995:55) som gör en översyn av hyreslagstiftningen kommer att behandla flera frågor med anknytning till vräkningar. Utredningen skall redovisa sina förslag före utgången av maj i år.

Avslutningsvis vill jag även beröra problemet att vi inte vet vad som händer med vissa av de hushåll som vräks. Enligt en uppföljning av de hushåll som vräktes i Stockholms län är ett år senare ca 10 % av de vräkt hushållen spårlöst försvunna. Om resultatet är representativt för hela riket skulle det innebära att det årligen är närmare 700 vräkt hushåll som det är omöjligt att lokalisera ett drygt år efter vräkningen.

Det är svårt för mig att dra några säkra slutsatser om varför det är så. Men det är naturligtvis viktigt att vi söker få mer kunskaper om detta för att kunna öka våra stödinsatser och minska den sociala utslagningen. Exempelvis pågår vid Socialmedicinska institutionen vid Karolinska institutet forskning om bostadslöshet och de bostadslöshets villkor.

Anf. 28 KERSTIN HEINEMANN (fp)

Herr talman! Jag ber att få tacka socialministern för svaret som visar att ministern också tycker att det här är ett allvarligt problem. Det visar också att en hel del saker är på gång.

En sak i svaret som jag tycker är litet oroande är att socialtjänsten tydligen inte ordentligt tar sitt ansvar för de stödinsatser som är nödvändiga för dessa människor. Det finns inga belägg för att många av dem som försvinner spårlöst är människor med psykiska problem, men man kan anta det. Därför är jag litet orolig för att det kanske inte fungerar helt tillfredsställande med det stöd och den hjälp de psykiskt störda behöver ha. Många av dem vet t.ex. inte hur man betalar en räkning, och många kanske inte ens blir upplysta om att man kan söka bostadsbidrag. En väldigt viktig del av det hela måste vara att se vad det beror på att dessa människor blir vräkt och vilka insatser man behöver göra.

Naturligtvis känner man också en stor oro för de kvinnor som blir vräkt och vilka situationer de hamnar i. Hamnar de i ett sexuellt beroende för att få tak över huvudet? Det är väldigt angeläget att vi får reda på orsakerna till att dessa människor försvinner.

Anf. 29 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Herr talman! Jag håller helt och hållet med Kerstin Heinemann om att det finns en mycket stark oro.

Jag vill säga något om en grupp som Kerstin Heinemann tar upp och som vi vet är särskilt utsatta. Genom den förändring som gjordes genom riksdagens beslut för några år sedan pågår det ett ganska omfattande arbete ute i kommuner och landsting för att ge stöd åt personer med psykiska störningar och sjukdomar. Det pågår också nu. Inom en månad kommer vi att ha en genomgång med de berörda för att göra en avstämning av hur det ser ut rent praktiskt ute i kommunerna efter beslutet, hur stödinsatserna ser ut och på vilket sätt de berörda egna organisationer, frivilligorganisationerna, kommer in i bilden.

När det gäller sträckan fram till själva vräkningen finns det ett antal inbyggda signalsystem som borde fungera, men som inte alltid gör det,

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:50

Svar på frågor

t.ex. meddelandeskyldigheten i hyreslagen och socialnämndens skyldighet att utan dröjsmål inleda en utredning när man får veta att någon riskerar att bli vräkt. Det finns också en skyldighet för kronofogdemyndigheten att meddela socialnämnden. I den nya hyreslagen, som trädde i kraft den 1 juli 1993, är den s.k. återvinningsfristen förlängd, vilket kan ge manöverutrymme.

Jag har haft kontakt med en kommun som jag tycker har gjort en mycket vällovlig insats. I bostadsföretaget finns en särskild person som tar kontakt med hushåll eller hyresgäster som riskerar att komma efter med hyran. På det viset går man in i varje enskilt fall och ser efter vad man kan hjälpa till med. Ibland handlar det t.o.m. om att hyresgästen inte har haft kunskap om hur man söker bostadsbidrag. Det finns en del sådana ganska enkla saker som kan förebygga stora kostnader, både för hushållen och, naturligtvis, för berörda kommuner och bostadsföretag.

Anf. 30 KERSTIN HEINEMANN (fp)

Herr talman! Det är helt klart att det fortfarande finns brister, och vi har, vilket har sagts tidigare, all anledning att följa upp detta. Varför då inte lyfta upp de här goda exemplen med kontaktpersoner, så att de blir allmänt kända?

Det finns vissa erfarenheter från olika huvudmannaskapsförändringar som visar att det ibland tar ganska lång tid innan den nya huvudmannen har förstått vad det är man har tagit över. Det gäller alla de kunskaper som behövs för att klara av människor, inte minst dem som är i en mycket besvärlig situation och som inte har förmågan att själva göra någonting.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1995/96:229 om enskilda barns intressen

Anf. 31 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Herr talman! Lennart Daléus har frågat civilministern vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att enskilda barns intressen inte skall åsidosättas med hänvisning till att barnen som kollektiv därigenom skall löpa mindre risk att utsättas för lidanden. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Jag vill först understryka att det givetvis inte är acceptabelt att barn utsätts för lidande. Detta synsätt utgör en grundval för svensk barn- och familjepolitik.

Sverige hade en framträdande roll vid arbetet med barnkonventionen och var ett av de första länderna att ratificera den. Konventionen är ett viktigt tillskott till skyddet av de mänskliga rättigheterna. Vi har genom ratificeringen av konventionen åtagit oss att garantera dessa rättigheter för alla barn och ungdomar i vårt eget land. I anledning av Sveriges första rapport om den svenska efterlevnaden av konventionen yttrade FN:s kommitté för barnets rättigheter att den svenska lagstift-

ningen och de principer som gäller vid tillämpningen av våra lagar allmänt sett återspeglar konventionens bestämmelser.

Barnkonventionens artikel 1 stadgar att med barn avses varje människa under 18 år. Artikel 3 stadgar att vid alla åtgärder som rör barn, oavsett om de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall "barnets bästa" komma i främsta rummet. Begreppet "barnets bästa" är dock inte definierat i konventionen.

Socialutskottet har framhållit att regeringen bör göra en bred översyn av om svensk lagstiftning och praxis stämmer överens med barnkonventionens bestämmelser och även av översättningen av konventionen. Frågor om barns välbefinnande är mycket angelägna. Regeringens uppfattning är att vi måste söka få större klarhet och enighet i synsättet vad gäller innebörden av begreppet "barnets bästa" i barnkonventionen och svensk rätt. Vi behöver även penetrera de eventuella tolkningskonflikter som kan finnas mellan olika regelkomplex.

Som en följd av riksdagens beställning och till följd av den diskussion som på senare tid pågått om innebörden av begreppet "barnets bästa" i olika situationer beslutade regeringen i torsdags att tillsätta en parlamentarisk kommitté för att se över hur barnkonventionens anda och innebörd kommer till uttryck i lagstiftning och praxis och för att skapa ökad klarhet och enighet kring synen på innebörden av begreppet "barnets bästa" i olika sammanhang.

Anf. 32 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Jag ställde den här frågan för flera veckor sedan, när Åseledebatten var aktuell. Svaret har av legitima skäl – det vill jag understryka – kommit först i dag. Det innebär att flera av de frågor som jag tog upp och som jag behövde lära mig något om har jag fått svar på i frågesvaret.

Skälet till att jag ställde frågan var att jag tyckte att man argumenterade konstigt när man sade att det kunde vara berättigat att vidta, som det verkade, negativa beslut gentemot enskilda barn eller att åsidosätta deras intressen med hänvisning till att barnen som kollektiv skulle löpa mindre risk att bli utsatta för lidande. Jag tyckte att det var konstigt och att det var ett underligt resonemang.

Det visade sig att barnkonventionen – dess uttolkning på svenska och dess hantering – behöver en genomlysning när det gäller begreppen och, inte minst, själva översättningen. Det kommer nu att ske genom den parlamentariska kommitté som regeringen har beslutat tillsätta. För att inte ta kammarens tid vill jag sammanfattningsvis säga att jag är mycket nöjd med svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

16 § Svar på fråga 1995/96:241 om föräldrapenning för vissa studerande

Anf. 33 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Herr talman! Fanny Rizell har frågat mig vad jag avser att göra för att förbättra den ekonomiska situationen för de personer som kan drabbas av de regler som i dag gäller för sjukpenninggrundande inkomst (SGI) i samband med studier och föräldrapenning.

För den som studerar och under studietiden får studiestöd skall den sjukpenninggrundande inkomst som gällde före studierna hållas vilande under studietiden.

En vilande sjukpenninggrundande inkomst innebär allmänt att den studerande under utbildningstiden inte kan få någon ersättning som är grundad på den vilande sjukpenninggrundande inkomsten vid sjukdom. Först när studierna har avslutats blir den vilande sjukpenninggrundande inkomsten gällande igen. Om den studerande däremot har inkomster av förvärvsarbete vid sidan av studierna kan han få ersättning beräknad på denna inkomst, s.k. studietids-SGI.

För att få den sjukpenninggrundande inkomsten vilande under studietid krävs att den försäkrade under studietiden bl.a. har studiemedel eller särskilt vuxenstudiestöd.

En blivande förälder som studerar och samtidigt har en vilande sjukpenninggrundande inkomst har rätt till föräldrapenning enligt den vilande sjukpenninggrundande inkomsten, under förutsättning att föräldern före studierna kvalificerat sig för föräldrapenning. En förälder som inte är sjukpenningförsäkrad får föräldrapenning enligt garantinvård under hela ersättningsperioden.

Reglerna om vilande sjukpenninggrundande inkomst under studier infördes år 1985. Att dessa regler knöts till studiestödssystemet berodde på att försäkringskassorna på ett administrativt enkelt sätt skulle kunna få uppgifterna om beviljat studiestöd från Centrala studiestödsnämnden.

Därutöver gäller också att den som studerar med annan finansiering inom det egna yrkesområdet har rätt att stå kvar i den tidigare sjukpenninggrundande inkomsten. Detta gäller även den som bekostar utbildningen med egna medel.

Vissa frågor i den allmänna ohälsöförsäkringen utreds för närvarande av Sjuk- och arbetsskadekommittén (Dir. 1995:54). Kommittén har i sitt nyligen avlämnade delbetänkande, (SOU 1995:149) Försäkringsskydd vid sjukdom, föreslagit delvis nya regler för sjukpenninggrundande inkomst. Kommittén har inte föreslagit några utvidgningar av vilande sjukpenninggrundande inkomst t.ex. vid självfinansierade studier. Betänkandet är nu ute på remissbehandling.

Anf. 34 FANNY RIZELL (kds)

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Det var ganska klargörande. Att vi ledamöter ibland ställer frågor om vissa specifika problem beror ofta på att vi stöter på dem när vi i den praktiska verksamheten möter människor som har drabbats på olika sätt.

Det var så jag kom att stöta på det här problemet. Det finns faktiskt situationer när människor drabbas och blir utan ersättning under graviditet och får leva på socialbidrag i stället. Det är ganska upprörande.

Jag vet att vi inte diskuterar enskilda problem här och att statsrådet inte kan svara på frågor om sådana. Men vi kan tänka oss en fiktiv situation med en kvinna som blir gravid. Eftersom hon har studerat med egna medel kan hon inte få något studiestöd, trots att hon är berättigad till sjukpenning med vilande ersättning. Hon kan alltså inte få någonting. Sådant här händer.

Jag kan inte säga om felet ligger hos försäkringskassan eller någon annan part. Men jag vill fråga vad vi kan göra för att rätta till det här så att det inte händer i fortsättningen.

Anf. 35 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Herr talman! Det ställs krav på att studiemedel eller vuxenstudiestöd har beviljats därför att man skall kunna veta att någon studerar. Men det är inte den enda anledningen. Studiemedlets gåvodel kan man ju få även om man i övrigt finansierar sina studier själv. Men man kan bara få dessa medel om man studerar i tillräcklig takt. Därför är kontrollen av studierna en kontroll också av att studier faktiskt sker, även om de bedrivs med egna medel.

Den som studerar med egna medel kan alltså ansöka om att få gåvodelen i studiemedlen under förutsättning att man studerar i tillräckligt snabb takt. I så fall får man också en vilande SGI.

Även om vi inte skall tala om individer kan det i det här fallet röra sig om en person som helt enkelt har missat en förmån som hon hade rätt till eller som studerade så långsamt att hon inte hade rätt till en vilande SGI.

Anf. 36 FANNY RIZELL (kds)

Herr talman! Det kan jag ha förståelse för. Men studietakt och resultat kan ju kontrolleras på annat sätt. Det finns faktiskt personer som tycker att de inte behöver samhällets stöd, eftersom de kan klara sina studier på egen hand. Detta är någonting som inte borde bestraffas utan i stället uppmuntras. Det är ju inget som samhället på något sätt förlorar på.

Det är litet synd att det i delbetänkandet Försäkringsskydd vid sjukdom inte finns utrett om det vilande studiestödet är tillräckligt. Jag tror att det är ganska viktigt att den som själv finansierar sina studier kan få del av detta. Graviditeter är inte alltid planerade, och det finns människor som råkar ut för den situationen. Finns det något vi kan göra?

Anf. 37 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Herr talman! För min del drar jag ändå slutsatsen att regelverket är tillräckligt. Det måste vara ett mindre fåtal som inte får åtminstone gåvodelen i studiemedlen när man studerar i tillräcklig takt. Det skall ändå utgöra grunden för en vilande SGI.

Sedan kan man alltid bli bättre på information. Den här frågestunden kan kanske innebära någon liten hjälp därvidlag. I övrigt kan vi

Prot. 1995/96:50
6 februari

Svar på frågor

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

naturligtvis fundera över om Riksförsäkringsverket kan bli litet mera tydligt i den här frågan. Man bör vara litet försiktig med att inte plocka bort den del som bevisar att man studerar, åtminstone om man tänker bli gravid.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1995/96:256 om försöket med utdelning av fria sprutor till narkomaner

Anf. 38 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Herr talman! Fanny Rizell har frågat socialminister Ingela Thalén vilka åtgärder hon tänker vidta för att få verksamheten och utvärderingen att förändras på något sätt för att bättre ge svar på de frågor som föranledde försöksverksamheten med sprututbyte till narkotikamissbrukare. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Ett försök med utdelning av fria sprutor och kanyler till narkotikamissbrukare inleddes hösten 1986 vid S:t Lars sjukhus i Lund. En liknande verksamhet startade året därpå i Malmö. Verksamheterna har sedan starten följts och utvärderats av Socialstyrelsen som i juni 1993 överlämnade en rapport med slutsatser och förslag till regeringen.

Av Socialstyrelsens utvärdering framgick att det inte var möjligt att bedöma om utdelning av rena sprutor till narkotikamissbrukare hade någon effekt på smittspridningen av hiv. Skälet till detta var att smittspridningen var låg i hela landet. Det gick alltså inte att se några skillnader beträffande smittspridningen i Skåne och i övriga landet. Detta i sig glädjande förhållande gäller även i dag.

Socialstyrelsen bedömde att det inte heller var möjligt att längre fram göra en sådan bedömning av effekterna, varför man ansåg att en förlängning av försöksperioden inte tedde sig meningsfull. Eftersom utvärderingen inte heller visade några belägg för att programmen skulle ha påverkat missbruksutvecklingen negativt föreslog man att sprututbytesverksamheter i framtiden skulle betraktas som reguljär verksamhet. Socialstyrelsen föreslog också vilka regler som man ansåg skulle gälla för verksamheten.

Regeringen anger i sin skrivelse (1995/96:1) till riksdagen angående utbytesverksamhet med rena sprutor till narkotikamissbrukare, till skillnad från Socialstyrelsen, att sprututbytesverksamhet ännu inte bör betraktas som reguljär verksamhet. Också i fortsättningen bör den ha formen av försök och Socialstyrelsen skall också i fortsättningen följa verksamheten och dess effekter noga och om möjligt göra en ny utvärdering.

Regeringens bedömning utgår vidare från det faktum att eftersom Socialstyrelsens utvärdering inte kunnat visa några negativa effekter för missbruksutvecklingen bör en eventuell fortsatt verksamhet i allt väsentligt följa det upplägg som har utvärderats.

I anledning av regeringens skrivelse har socialutskottet i betänkande 1995/96:SoU5 godtagit den bedömning som gjorts av regeringen. Riksdagen har lagt skrivelsen till handlingarna.

Mot bakgrund härav ser jag inga skäl för mig att nu ta några initiativ i denna fråga.

Anf. 39 FANNY RIZELL (kds)

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Beslutet har fattats av både riksdag och regering. Jag kan instämma i att behandlingen är riktig. Men det är en sak som jag funderar litet grand över.

Den här försöksverksamheten har ju pågått rätt länge och den skall fortsätta. Då förväntar man sig ett resultat. Enligt Socialstyrelsen kan man inte med nuvarande uppläggning redovisa vare sig något positivt eller något negativt. Visserligen finns det både positiva och negativa saker, men man kan inte direkt belysa att försöksverksamheten är så viktigt att den måste bli reguljär. Om den vore det, borde sprututbyte ske på fler ställen eller i hela landet där det behövs. Den slutsatsen har i alla fall inte riksdag och regering dragit.

Då förväntar man sig nästan att det skall utfärdas något tilläggsdirektiv eller föras något samtal med representanter för Socialstyrelsen om att försöksverksamheten bör förändras i någon riktning så att man kan få det resultat som man kan vänta sig. Jag vill då fråga: Är det som Socialstyrelsen gör tillräckligt? Eller bör den fortsatta verksamheten förändras på något sätt?

Anf. 40 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Herr talman! Skälet till att det är svårt att uttala sig om resultaten är väldigt glädjande. Det är en så oerhört liten smittspridning i båda grupperna, både i den gruppen som får utbyte av sprutor och i den som inte får det. Man vill ju inte precis utveckla en försökssituation så att den utvidgas. Det faktum att det är ett relativt litet problem i båda grupperna får ändå betraktas som en stor framgång för politiken när det gäller såväl kontrollen av sprututbyten i försöksverksamheten som kontrollen över smittspridningen i den gruppen där man inte bedriver utbytesverksamhet.

Det känns inte angeläget att nu gå Socialstyrelsen till mötes på det sättet att det skulle vara en fråga för den enskilde läkaren att avgöra om sprututbyte skall förekomma eller inte. Så har inte regeringen bedömt, och det har inte heller riksdagen funnit.

Det finns inte heller några skäl att avbryta den verksamhet som man gärna vill bedriva i Lund och Malmö, eftersom det inte finns några belägg för att resultaten skulle vara sämre. Såvitt man kan se sköts verksamheten åtminstone på motsvarande sätt som man försöker att förhindra smittspridningen på andra håll i landet. Därför har vi inte

Prot. 1995/96:50

6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

funnit några skäl till att genomföra några förändringar därvidlag. Men, som sagt, den grundläggande svårigheten att med säkerhet uttala sig åt det ena eller andra hållet är den mycket glädjande låga smittspridningen i båda grupperna.

Anf. 41 FANNY RIZELL (kds)

Herr talman! Jag instämmer i att det är mycket glädjande att det inte på något sätt har varit negativt. Däremot kan man ifrågasätta om det behövs någon annan verksamhet, t.ex. en verksamhet som bedrivs i samarbete med sociala myndigheter och polis? Behöver det utökas på något sätt för att resultaten skall bli tydligare? Det är ju i samarbete med dessa myndigheter som försöksverksamheten kan ge effekt.

Sedan har jag också en fråga om inbyggnaden av sprutor. Är den tillräcklig? Inbyggnaden är ju faktiskt inte 100-procentig – kanske är den något för liten ändå.

Anf. 42 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Herr talman! Ja, det vore ju önskvärt att man i den här verksamheten kom dithän att inbyggnaden av sprutor var ännu större. Dock har det inte kunnat beläggas att det faktum att man inte har bytt in en större andel har lett till t.ex. en spridning av använda kanyler ute bland narkotikamissbrukarna, på ett sätt som har gjort situationen värre där. Eftersom det enda som går att sist och slutligen se av de låga talen är att det inte sker någon stor spridning, får vi väl säga att inte ens det har föranlett någon särskild skillnad i utvecklingen på de båda ställena.

Därför är det kanske inte heller motiverat med någon större särskild insats från statsmakternas sida. De som har att hantera försöket har naturligtvis ett intresse av att visa att de kan byta in flera sprutor.

Anf. 43 FANNY RIZELL (kds)

Herr talman! Har statsrådet någon tidsgräns för försöket?

Anf. 44 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Herr talman! Nej, jag har ingen omedelbar tidsgräns.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1995/96:259 om anabola steroider

Anf. 45 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Herr talman! Göthe Knutson har ställt en fråga till justitieminister Laila Freivalds om anabola steroider. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Den parlamentariska utredningen (S1994:05) om dopning skall, enligt sina direktiv (dir. 1994:78), göra en allsidig översyn av dopningsproblemet omfattning och karaktär, följderna av missbruk av dopningspreparat på kort och på lång sikt. Dessutom skall utredningen bedöma behovet av ökade informationsinsatser. Utredningen skall också när-

mare studera om det finns en koppling mellan missbruket av dopningsmedel och annat missbruk och våldsbrott samt vilka ytterligare åtgärder mot missbruket som behövs. Sådana åtgärder kan vara att kriminalisera det icke-medicinska och icke-vetenskapliga bruket av dessa medel, ökade möjligheter till provtagning och ökade internationella insatser för att stoppa insmuggling av dessa medel.

Utredningen kallade i inledningen av sitt arbete till en hearing om bl.a. sambandet mellan anabola steroider och aggression. Vidare har utredningen i år genomfört en hearing där inbjudna representanter för tull, polis, Riksåklagaren, skolan m.fl. diskuterade frågan om rättsliga åtgärder och särskilda insatser – bl.a. förutsättningarna för en kriminalisering av bruket av anabola steroider.

Utredningen beräknas vara färdig med sitt arbete under sommaren. Jag vill avvakta med besked om eventuella åtgärder till dess utredningens betänkande har överlämnats, remissbehandlats och beretts inom regeringskansliet.

Anf. 46 GÖTHE KNUTSON (m)

Herr talman! Tack för svaret!

Orsaken till att jag ställde frågan var mest det faktum att Bo Holmström i TV i programmet *Reportrarna* för en vecka sedan intervjuade Dopningsutredningens ordförande just beträffande det som många, däribland jag, väl ser som kärnfrågan i detta, nämligen sådana åtgärder att man inte behöver riskera en utbredning av dopningsanvändandet så som sker i dag.

Det är en sak att det kommer in väldigt mycket anabola steroider och andra dopningspreparat i landet, vilket naturligtvis skall bekämpas. Men det är också ett faktum att väldigt många människor inom idrotten, eller i hägn av idrotten, använder sig av dessa preparat.

Det gavs i TV-programmet, som jag tyckte var alldeles utmärkt, en rad vittnesmål och utlåtanden av läkare som var skrämmande alarmerande. Om utredningens ordförande då hade sagt att man skulle ta itu ordentligt med detta hade jag inte ställt frågan.

Är det möjligt att statsrådet, som har hand om de här frågorna, nu vill underrätta sig om det som togs upp speciellt i detta TV-program och möjligen ge tilläggsdirektiv, även om det är i senaste stadiet i utredningen?

Anf. 47 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Herr talman! En av utredningens absolut viktigaste uppgifter är att ta reda på allt man vet – och det man inte vet – om bruk och effekter av dessa preparat. Jag vet att man hittills har lagt ned stor möda och kommer att fortsätta att göra det när det gäller att få vetenskapligt belagt allt som över huvud taget går om vilka effekter bruket har och hur utbrett det är.

Utredningen har för övrigt redan genomfört en stor utredning om bruket av dopningspreparat, och den visar dess bättre att bruket inte är så utbrett. Man har undersökt 10 000 18–30-åringar och funnit att inte mer än 1 % provat på dopning. Som vanligt är det naturligtvis så att

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

denna procent är starkt koncentrerad och finns i särskilda miljöer, och det är illa nog. Det är naturligtvis inget skäl för att man inte skulle vara mycket uppmärksam och vaksam på frågan.

Jag vet att utredningen också undersöker det påstådda sambandet mellan aggressivitet och bruket av anabola steroider. Det är naturligtvis mycket viktigt att vi får reda på vad man vet om den saken. Det är ett av skälen till att det är viktigt att utredningen läggs fram. Möjligen får vi inte hela sanningen, och då måste vi fortsätta att ta reda på mera.

Redan i dag kan mycket göras för att stoppa framför allt införsel och spridning. Innehav av anabola steroider är straffbelagt. Det är själva bruket som man funderar vidare på, och den frågan har man ännu inte avgjort.

Anf. 48 GÖTHE KNUTSON (m)

Herr talman! Jag rekommenderar alltså statsrådet att se detta TV-program, som jag tyckte hörde till det mest angelägna. Jag vet att många som har arbetat med de här problemen, bl.a. inom kriminalvården, också tyckte att det var angeläget. Även om man kan säga att ett program under rubriken *Reportrarna* är vinklat, kommer ju ändå sanningen fram om syftet är gott.

Frågan är då hur vi skall se på de kanske 1 000 personer i vårt land som använder anabola steroider som dopningspreparat och som får denna aggressivitet i kroppen, som just beskrevs i TV-programmet på ett drastiskt sätt. Dessa personer kan alltså föröva bestialiska dåd, som i Kode och i en rad andra fall.

Anf. 49 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)

Herr talman! Själva grunden för den här utredningen är förstås att vi tar frågan på allra största allvar och att det verkligen gäller att ta reda på huruvida det nu är så att den aggressivitet som påstås vara följden av bruk av dessa preparat också är det. Det är inte alldeles enkelt att klarlägga detta. Det är, såvitt jag vet, mycket sällsynt att man hittar några fall där det inte finns också sprit och ofta narkotika med i bilden. Ibland går det inte att belägga fall så väl som har skett i en del reportage.

Men det här är naturligtvis ändå själva grunden för den oro som är skälet till utredningen. Vi hoppas att vi får bästa möjliga material ur utredningen. Då får frågan övervägas ytterligare, och vi får se vad man kan göra för att förhindra en spridning av missbruket.

Anf. 50 GÖTHE KNUTSON (m)

Herr talman! I min politikerroll som ledamot i Kriminalvårdsstyrelsen har jag talat med åtskilliga av de intagna som använder dopningspreparat. Som statsrådet också berörde, skapar dessa preparat i kombination med sprit en våldsamhet hos en del personer. Detta gör att man hela tiden måste bevaka de intagna just beträffande detta. Det är nästan lika angeläget som att försöka hålla rent från knark.

Min förhoppning är, som sagt var, att statsrådet nu tar till sig den information som också detta TV-program gav – jag är övertygad om att det har blivit mycket information genom åren. Eftersom jag inte har

tillfälle att återge detta i citatets form säger jag: Tala gärna med utredningens ordförande, och kanske också med huvudsekreteraren!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

19 § Svar på fråga 1995/96:242 om fallskärmsavtal

Anf. 51 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Herr talman! Chatrine Pålsson har frågat finansministern hur han avser att agera för att framtida anställningsavtal för statliga tjänstemän skall få en mer rimlig utformning. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Cheferna inom statlig verksamhet kan delas upp i två grupper.

Den ena gruppen är chefer för myndigheter som lyder direkt under regeringen, t.ex. generaldirektörer och landshövdingar. Deras löner beslutas av regeringen. Lönesättningen styrs av verksamhetsintresset. Lönerna är individuella och bestäms utifrån de krav som ställs på innehavaren, dennes kvalifikationer och erfarenhet. Dessa riktlinjer har lagts fast i riksdagens s.k. verksledningsbeslut år 1987. Lönerna för flertalet verkschefer ligger på en nivå som jämfört med den privata sektorn är förhållandevis måttlig, om uttrycket tillåts.

Om en verkschef avgår i förtid gäller som huvudregel att han eller hon får avgångsvederlag. Avgångsvederlaget motsvarar i huvudsak månadslönen och utbetalas i högst 24 månader. Vederlaget skall då minskas med inkomst av anställning och annat förvärvsarbete. Om myndighetschefen fyllt 55 år och har minst sex års chefsanställning kan han eller hon i stället få en s.k. chefspension. Även denna skall minskas med andra inkomster. Principerna för chefspension har godkänts av riksdagen, senast i 1991 års kompletteringsproposition (prop. 1990/91:150, FiU30, rskr. 387).

Den andra gruppen är chefer i företagsledande och därmed jämförbar ställning i företag som är helägda av staten. Som bekant bestäms deras anställningsvillkor av respektive styrelse enligt reglerna i aktiebolagslagen. Regeringen har alltså inget direkt inflytande över lönesättningen för dessa.

Den dåvarande regeringen utfärdade dock den 3 februari 1994 riktlinjer rörande anställningsvillkor för denna grupp. Riktlinjerna innebär bl.a. följande. Lönen skall bestämmas på sedvanligt sätt och med beaktande av avsaknaden av anställningstrygghet. Avgångsvederlag skall inte betalas ut för längre tid än 24 månader och skall avräknas mot andra arbetsinkomster.

Inom regeringskansliet pågår en översyn av ägarstyrningen av statliga bolag, vari ingår även denna typ av frågor.

När denna översyn och juristgranskningen av avtalet i Apoteksbolaget är klara får det övervägas om några ändringar av de nyss nämnda riktlinjerna behöver göras.

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 52 CHATRINE PÅLSSON (kds)

Herr talman! Jag vill tacka Jan Nygren för det samlade svaret, trots att det blev litet jäktigt för honom att komma till kammaren.

Anledningen till min fråga är den senaste tidens opinionsbildning i vårt land. Det är ju aldrig bra när allmänheten reagerar kritiskt och tycker att vi som politiker och statliga chefstjänstemän har alldeles orimligt stora favörer. Jag tror att detta är med beaktande av att många människor har en mycket svår situation. Ersättningsreglerna har sänkts och det har hänt en hel del annat. Just därför är det väldigt stötande att sådant här äger rum.

Jag är glad över Jan Nygrens svar, att det pågår ett arbete och att man eventuellt kan komma att behöva utarbeta något policydokument eller liknande för att detta inte skall hända igen.

Min fråga till Jan Nygren är då: När kan ett eventuellt förslag komma? Det som hänt har redan hänt. Men hur förebygger man sådant här? Och när kan alltså ett förslag komma?

Anf. 53 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Herr talman! Jag kan passa på att meddela att jag har varit i kammarfoajén i närmare 40 minuter, men min välvilja gentemot den tredje statsmakten höll på att spela mig ett spratt. Jag beklagar här i kammaren att det såg litet stressigt ut när jag kom.

När det gäller reaktionen från allmänheten delar jag Chatrine Pålssons uppfattning att det inte är bra att den här typen av debatter uppstår. Samtidigt finns det skäl för mig och för andra i statsförvaltningen att påtala att av de ca 250–300 cheferna, generaldirektörer och motsvarande, är det trots allt en försvinnande liten grupp människor som missbrukar situationen eller, om jag får använda uttrycket, förstör ryktet för de andra som sliter och utför ett utomordentligt bra jobb. De har dessutom villkor som jag uppfattar som fullt rimliga och acceptabla. Även detta behöver sägas med anledning av den diskussion som har förevarit.

Svaret på den andra frågan är att jag förväntar mig att vi åtminstone någon gång under senhösten skall ha fått svaret från juristgranskningen och även från översynen av ägarstyrningen. Därefter får väl regeringen fundera över om det finns anledning att presentera något nytt dokument eller att på annat sätt inför offentligheten alternativt inför riksdagen berätta om man kommit till några andra slutsatser än de som faktiskt nu gäller.

Anf. 54 CHATRINE PÅLSSON (kds)

Herr talman! Jag vill tacka Jan Nygren för detta svar. Vi är ju överens om att man i en ledningsfunktion har ett extra stort ansvar när det gäller att vara föredöme osv. Naturligtvis är det också så att de allra flesta inte skor sig. Jag hoppas att vi skall komma till rätta med problemet, vilket vi tycks vara överens om.

Herr talman! Om det ursäktas mig, eftersom detta är den sista frågan i den här typen av tisdagsfrågestund och det här efter råder nya regler, vill jag å riksdagsledamöternas vägnar passa på att tacka för

många trevliga debatter. Jag ser det som en förmån att jag fått vara sist i denna frågedebatt.

Prot. 1995/96:50
6 februari

Anf. 55 Statsrådet JAN NYGREN (s)
Herr talman! Jag tackar också så mycket.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

1995/96:128 Följdändringar till reformen om tvåpartsprocess vid de allmänna förvaltningsdomstolarna samt vissa registerfrågor inom socialförsäkringsadministrationen

21 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 2 februari

1995/96:71 av Gudrun Lindvall (mp) till statsrådet Leif Blomberg

Återkallelse av uppehållstillstånd

1995/96:72 av Annika Nordgren (mp) till försvarsministern

Försvaret och etableringen av vindkraftverk

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll denna dag.

22 § Anmälan om frågor

Anmälades att följande frågor framställdes

den 1 februari

1995/96:264 av Chatrine Pålsson (kds) till statsrådet Leif Blomberg

Åtgärder mot diskriminering av invandrare

1995/96:265 av Barbro Westerholm (fp) till statsrådet Anna Hedborg

Mammografi

1995/96:266 av Lennart Beijer (v) till näringsministern

Återköp av riskkapitalbolaget Bure

Prot. 1995/96:50
6 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

den 2 februari

1995/96:267 av *Fanny Rizell (kds)* till försvarsministern
Officersaspiranternas ställning

1995/96:268 av *Sivert Carlsson (c)* till kommunikationsministern
Postens service

1995/96:269 av *Åke Carnerö (kds)* till kommunikationsministern
Älvsborgsbanan

1995/96:270 av *Marianne Carlström (s)* till statsrådet Jan Nygren
Åtgärder för att undvika onödiga remisser

1995/96:271 av *Tuve Skånberg (kds)* till justitieministern
Möjligheterna att stoppa försäljning av haschtillbehör

Frågorna 264–271 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll denna dag.

den 5 februari

1995/96:272 av *Nils Fredrik Aurelius (m)* till kommunikationsministern

Instansordningen vid överklagande av lokala trafikföreskrifter

den 6 februari

1995/96:273 av *Göran Hägglund (kds)* till finansministern
Företagande

1995/96:274 av *Mats Odell (kds)* till finansministern
Beskattnings av bilförmån

Frågorna 272–274 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 februari.

23 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att följande skriftliga svar inkommit

den 6 februari

1995/96:262 av *Bengt Hurtig (v)* till arbetsmarknadsministern
Utnyttjande av mål 6-medlen

1995/96:263 av *Kenneth Johansson (c)* till justitieministern
Förläggning av hovrättsförhandlingar

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 februari.

24 § Kammaren åtskildes kl. 15.28.

Prot. 1995/96:50
6 februari

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Vid protokollet

LISBETH HANSING-ENGSTRÖM

/Barbro Nordtröm

Innehållsförteckning

1 §	Avsägelse	1
2 §	Anmälan om kompletteringsval till socialförsäkringsutskottet och konstitutionsutskottet	1
3 §	Justering av protokoll	1
4 §	Ledighet	1
5 §	Meddelande om kammarens sammanträde onsdagen den 7 februari	2
6 §	Meddelande om kammarens sammanträde torsdagen den 8 februari	2
7 §	Meddelande om svar på interpellationer	2
8 §	Svar på fråga 1995/96:248 om sekretesslagstiftningen	3
	Anf. 1 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	3
	Anf. 2 CHATRINE PÅLSSON (kds)	4
	Anf. 3 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	4
	Anf. 4 CHATRINE PÅLSSON (kds)	4
	Anf. 5 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	5
9 §	Svar på fråga 1995/96:251 om myndighetsoffrens rättsställning	5
	Anf. 6 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	5
	Anf. 7 BENGT HARDING OLSON (fp)	6
	Anf. 8 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	6
	Anf. 9 BENGT HARDING OLSON (fp)	7
	Anf. 10 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	7
	Anf. 11 BENGT HARDING OLSON (fp)	7
10 §	Svar på fråga 1995/96:252 om lagen om särskild utlänningskontroll	8
	Anf. 12 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	8
	Anf. 13 YVONNE RUWAIDA (mp)	8
11 §	Svar på fråga 1995/96:254 om olaga diskriminering	9
	Anf. 14 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	9
	Anf. 15 YVONNE RUWAIDA (mp)	10
	Anf. 16 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	10
12 §	Svar på fråga 1995/96:249 om kartläggning av aborter	11

Anf. 17 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	11
Anf. 18 CHATRINE PÅLSSON (kds).....	12
Anf. 19 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	12
Anf. 20 CHATRINE PÅLSSON (kds).....	12
Anf. 21 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	13
Anf. 22 CHATRINE PÅLSSON (kds).....	13

Prot. 1995/96:50
6 februari

13 § Svar på fråga 1995/96:257 om de svenska socialarbetarna i Köpenhamn..... 13

Anf. 23 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	13
Anf. 24 MARGITTA EDGREN (fp)	14
Anf. 25 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	15
Anf. 26 MARGITTA EDGREN (fp)	15

14 § Svar på fråga 1995/96:258 om situationen för personer som vräks från sin bostad 16

Anf. 27 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	16
Anf. 28 KERSTIN HEINEMANN (fp).....	17
Anf. 29 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	17
Anf. 30 KERSTIN HEINEMANN (fp).....	18

15 § Svar på fråga 1995/96:229 om enskilda barns intressen 18

Anf. 31 Statsrådet ANNA HEDBORG (s).....	18
Anf. 32 LENNART DALÉUS (c).....	19

16 § Svar på fråga 1995/96:241 om föräldrapenning för vissa studerande..... 20

Anf. 33 Statsrådet ANNA HEDBORG (s).....	20
Anf. 34 FANNY RIZELL (kds).....	20
Anf. 35 Statsrådet ANNA HEDBORG (s).....	21
Anf. 36 FANNY RIZELL (kds).....	21
Anf. 37 Statsrådet ANNA HEDBORG (s).....	21

17 § Svar på fråga 1995/96:256 om försöket med utdelning av fria sprutor till narkomaner 22

Anf. 38 Statsrådet ANNA HEDBORG (s).....	22
Anf. 39 FANNY RIZELL (kds).....	23
Anf. 40 Statsrådet ANNA HEDBORG (s).....	23
Anf. 41 FANNY RIZELL (kds).....	24
Anf. 42 Statsrådet ANNA HEDBORG (s).....	24
Anf. 43 FANNY RIZELL (kds).....	24
Anf. 44 Statsrådet ANNA HEDBORG (s).....	24

18 § Svar på fråga 1995/96:259 om anabola steroider 24

Anf. 45 Statsrådet ANNA HEDBORG (s).....	24
Anf. 46 GÖTHE KNUTSON (m).....	25
Anf. 47 Statsrådet ANNA HEDBORG (s).....	25

Prot. 1995/96:50
6 februari

Anf. 48 GÖTHE KNUTSON (m).....	26
Anf. 49 Statsrådet ANNA HEDBORG (s)	26
Anf. 50 GÖTHE KNUTSON (m).....	26
19 § Svar på fråga 1995/96:242 om fallskärmsavtal	27
Anf. 51 Statsrådet JAN NYGREN (s)	27
Anf. 52 CHATRINE PÅLSSON (kds).....	28
Anf. 53 Statsrådet JAN NYGREN (s)	28
Anf. 54 CHATRINE PÅLSSON (kds).....	28
Anf. 55 Statsrådet JAN NYGREN (s)	29
20 § Bordläggning.....	29
21 § Anmälan om interpellationer	29
1995/96:71 av Gudrun Lindvall (mp) till statsrådet Leif Blomberg.....	29
Återkallelse av uppehållstillstånd.....	29
1995/96:72 av Annika Nordgren (mp) till försvarsministern ..	29
Försvaret och etableringen av vindkraftverk	29
22 § Anmälan om frågor	29
1995/96:264 av Chatrine Pålsson (kds) till statsrådet Leif Blomberg.....	29
Åtgärder mot diskriminering av invandrare.....	29
1995/96:265 av Barbro Westerholm (fp) till statsrådet Anna Hedborg.....	29
Mammografi.....	29
1995/96:266 av Lennart Beijer (v) till näringsministern	29
Återköp av riskkapitalbolaget Bure.....	29
1995/96:267 av Fanny Rizell (kds) till försvarsministern.....	30
Officersaspiranternas ställning	30
1995/96:268 av Sivert Carlsson (c) till kommunikationsmi- nistern.....	30
Postens service	30
1995/96:269 av Åke Carnerö (kds) till kommunikationsmi- nistern.....	30
Älvsborgsbanan.....	30
1995/96:270 av Marianne Carlström (s) till statsrådet Jan Nygren.....	30
Åtgärder för att undvika onödiga remisser	30
1995/96:271 av Tuve Skånberg (kds) till justitieministern.....	30
Möjligheterna att stoppa försäljning av haschtillbehör.....	30
1995/96:272 av Nils Fredrik Aurelius (m) till kommunikat- ionsministern	30
Instansordningen vid överklagande av lokala trafikföreskrif- ter	30
1995/96:273 av Göran Hägglund (kds) till finansministern....	30

Företagande.....	30	Prot. 1995/96:50
1995/96:274 av <i>Mats Odell (kds)</i> till finansministern.....	30	6 februari
Beskattning av bilförmån	30	
23 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	30	
1995/96:262 av <i>Bengt Hurtig (v)</i> till arbetsmarknadsministern.....	30	
Utnyttjande av mål 6-medlen	30	
1995/96:263 av <i>Kenneth Johansson (c)</i> till justitieministern..	30	
Förläggning av hovrättsförhandlingar	30	
24 § Kammaren åtskildes kl. 15.28.	31	